

SECRETARIAAT FONG, Slingebeekstraat 54, 1316 SH Almere
E-mail: bertstriker@upcmail.nl

Telefoon: 06 47 45 49 68

Info Telefoon (078) 617 44 68

Info E-mail: info@fong.nl

Internet WEB-pagina: www.fong.nl

Almere, december 2008

Gemeenschappelijk Basisleerplan Natuurlijke Geneeswijzen

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Differentiatie als basis voor kwaliteit	4
2.1.1	Heling vanuit twee invalshoeken (metafoor 'metselaar en timmerman').....	4
2.1.2	Grootst Gemene Deler als basis voor de beroepsopleiding	5
2.1.3	Grootst Gemene Deler als basis voor het Gemeenschappelijk Basisleerplan.....	5
3	Medische basiskennis	6
3.1	Filosofie	6
3.1.1	Analogie: gelijkvormigheid	6
3.1.2	Het werkgebied van de psychosociaal therapeut	6
3.1.3	Het werkgebied van de lichamelijk gerichte therapeut	7
3.2	Medische basiskennis voor de therapeut	7
3.3	Doelstelling: wat moet de therapeut op dit gebied weten	7
3.4	Niveaubepaling in de praktijk	8
3.5	Invulling van het pakket medische basiskennis	9
3.5.1	Algemene medische basiskennis (Anatomie, fysiologie en pathologie)	9
3.5.2	Specifieke medische basiskennis	11
3.6	Toetsing en externe controle	13
3.6.1	Algemene medische basiskennis (Anatomie, fysiologie en pathologie) (§ 3.5.1).....	13
3.6.2	Psychosomatiek of wel de relatie tussen lichaam en geest (§ 3.5.2.1)	13
3.6.3	Inleiding in de psychopathologie (§ 3.5.2.2).....	14
3.6.4	Eerste hulp voor de therapeutische praktijk (§ 3.5.2.3).....	14
3.7	Vakmatige uitbouw door de diverse opleidingen na de Medische Basiskennis	14
3.8	Studiebelasting: Aantal uren medische basiskennis	14
3.9	Vrijstellingen en uitwisselbaarheid	15
3.9.1	Algemeen pakket medisch basiskennis (anatomie, fysiologie, pathologie)	15
3.9.2	Specifiek pakket medische basiskennis (psychosomatiek, psychopathologie, eerste hulp)	15
3.10	Structuurschema van de medische basiskennis	17
4	Psychosociale basiskennis	18
4.1	Diversiteit tussen de stromingen	18
4.1.1	Psychosociale opleidingen.....	18
4.1.2	Lichaamsgerichte opleidingen.....	19
4.2	Basiskennis in de menswetenschappen	19
4.2.1	lesinhoud	19
4.2.2	Studiebelasting.....	19
4.2.3	Werkvorm, toetsing en controle van 'Basiskennis in de menswetenschappen'	19
4.3	Persoonsvorming	19
4.3.1	Lesinhoud	20
4.3.2	Lesmoment	20
4.3.3	Studiebelasting.....	20
4.3.4	Toetsing.....	20
4.4	Sociale kaart	21
4.4.1	Lesinhoud	21
4.4.2	Studiebelasting.....	21
4.4.3	Toetsing.....	21
4.5	Structuurschema van de psychosociale basiskennis	22
5	Bijlagen	23
5.2	Aanbevolen literatuur	23
5.2.1	Medische basiskennis.....	23
5.2.2	Basiskennis in de menswetenschappen	23
5.2.3	Persoonsvorming	24
5.2.4	Sociale Kaart.....	24

1 Inleiding

De 'Federatie van Opleidingen in de Natuurlijke Geneeswijzen' (FONG) is de mening toegedaan, dat de opleidingen die bij haar aangesloten zijn een gestandaardiseerde basiskwaliteit dienen te bezitten. Als instrumenten hiervoor worden gekozen:

1. Een weloverwogen toelatingsproces op basis van een omschreven toelatingsprocedure.
2. Een gemeenschappelijke kwaliteitskader.
3. Een 'Gemeenschappelijk Raamleerplan'¹, welke een inhoudelijke basis dient voor de bij de FONG aangesloten opleidingen².

Het weloverwogen toelatingsproces bestaat reeds enkele jaren. In het 'Beleidsplan 2005 - 2006' doet de FONG een voorzet om te komen tot een 'Gemeenschappelijk Raamleerplan', welke geldt voor alle bij de FONG aangesloten opleidingen. In eerste instantie zouden er twee basisleerplannen verschijnen, een voor de Psychosociale opleidingen en een voor de Fysiek/somatisch gerichte opleidingen. Uiteindelijk is gekozen voor één 'Gemeenschappelijk Basisleerplan Opleidingen Natuurlijke Geneeswijzen'. Dit plan is voortgekomen uit het 'Gemeenschappelijk Raamleerplan Psychosociale Opleidingen, welke door de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de FONG op 8 november 2007 werd aangenomen. Hieruit is ten behoeve van alle bij de FONG aangesloten opleidingen het navolgend 'Gemeenschappelijk Basisleerplan Opleidingen Natuurlijke Geneeswijzen' geformuleerd. Deze werd op de daarop volgende ALV met algemene stemmen aangenomen³. Voor verdere achtergronden verwijzen de samenstellers naar de bijlage.

In het oorspronkelijke "Beleidsplan 2005 - 2006" van de FONG werden de volgende onderwerpen aangegeven welke in het "Gemeenschappelijk Raamleerplan PSO" beschreven dienen te worden:

1. Medische basisvakken
2. Basiskennis van de menswetenschappen
3. Introductie in de diverse afstudeerrichtingen
4. Kennis van de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening
5. Persoonsvorming
6. Basisbegrippen van wetenschappelijk onderzoek.

Onderwerp 1 wordt besproken in hoofdstuk 3 ('Medische basis') De onderwerpen 2 t/m 6 zullen worden beschreven in hoofdstuk 4 ('Psychosociale basiskennis').

Daar waar in dit basisplan over 'therapeut' gesproken wordt, wordt hiermee bedoeld elke afgestudeerde van een bij de FONG aangesloten opleiding. In alle andere gevallen wordt het woord 'therapeut' nader gespecificeerd.

¹ Omwille van een correctere naamgeving is later besloten het woord 'raamleerplan' te wijzigen in 'basisleerplan'.

² In dit 'Gemeenschappelijk basisleerplan' zouden de volgende vakken beschreven dienen te worden: Medische basisvakken, Basiskennis van de menswetenschappen, Introductie in de diverse afstudeerrichtingen, Kennis van de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening, Persoonsvorming, Basisbegrippen van wetenschappelijk onderzoek. Gedurende de activiteiten van de voorbereidingsgroep zijn uiteindelijk enkele psychosociale onderwerpen aangepast.

³ De samenstellers van dit 'Gemeenschappelijk Basisleerplan' zijn: Bertien van Woelderen, *voormalig hoofdverpleegkundige en docente aan opleiding voor verpleegkunde*, Jos Olgers (TranceArt opleidingen), Gyanam Roozen, *arts*, (Body Mind Opleidingen) en als klankbord Hans Koch (Kristallijn Gestalt Opleidingen). Na afloop leverde Barbelo Uijtenbogaardt (Hypnos) hierop nog enkele aanvullingen.

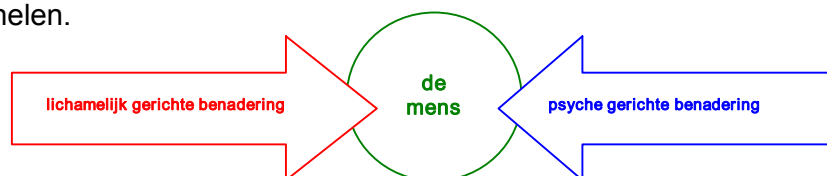
2 Differentiatie als basis voor kwaliteit

Binnen de natuurlijke geneeswijzen komen twee stromingen voor:

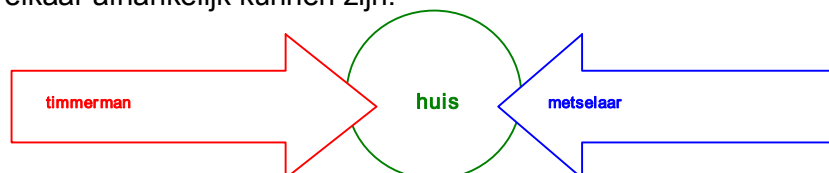
1. *Lichamelijk gerichte natuurlijke geneeswijzen* (later omschreven als “somatisch gericht”).⁴
Deze richting in de natuurlijke geneeswijzen legt de nadruk op het lichamelijke. Deze lichaamsbenadering behelst de lichamelijke klacht, de lichamelijke behandelwijze of de lichamelijk gerichte diagnose. Meestel treffen we een combinatie van deze activiteiten aan. Uiteraard heeft een lichamelijk gerichte therapeut ook voldoende weet van de psyche van zijn cliënt. Over het algemeen communiceert de lichamelijk gerichte therapeut met collega hulpverleners, als artsen, psychologen en vakbroeders in het jargon van het lichaamsgerichte werk. Dit wordt ook van hem verwacht.
2. *Psychisch gerichte natuurlijke geneeswijzen*. Deze opleidingen zijn onder de noemer van “*Psychosociale Opleidingen*”⁵ samen te vatten.
Bij de psychisch gerichte natuurlijke geneeswijzen ligt de nadruk op de psyche van de mens. Deze therapeuten houden zich vooral bezig met diverse behandelwijzen / methodes welke de psyche van de mens beïnvloeden, waardoor invloed wordt uitgeoefend op zijn psychisch, sociaal en fysiek welzijn. Deze methodes hebben enerzijds een ontdekkend en blootlegend karakter en kunnen anderzijds een behandelend karakter hebben.
In vooral het laatste decennium blijkt uit wetenschappelijk onderzoek dat de psyche een grotere invloed heeft op het lichamelijk functioneren dan voorheen werd gedacht. Hulpverleners, ook artsen, verwachten van een op de psyche gerichte therapeut een taal die behoort bij de uitoefening van zijn vak. Een arts vertelde ooit, dat hij van een dergelijk therapeut de taal van een maatschappelijk werker of psycholoog verwacht, die beschikt over de meest basale kennis van het menselijk lichaam.

2.1.1 Heling vanuit twee invalshoeken (metafoor ‘metselaar en timmerman’)

Uit het voorgaande zal duidelijk worden, dat beide stromingen hun eigen vakkennis bezitten, om de mens als geheel te helen.

Op zich is het niet zo onbekend dat twee verschillende richtingen succesvol aan één project werken, en daarin zelfs van elkaar afhankelijk kunnen zijn:

Zoals timmerman en metselaar de essentie moeten kennen van hun project, het huis, zo zullen de lichamelijk en de psyche gerichte therapeuten ook de essentie moeten kennen van

⁴ Wij geven er de voorkeur aan voorlopig het woord ‘lichamelijk gericht’ te blijven gebruiken.

⁵ Vanaf dit moment zal dan ook “Psychosociale Opleidingen” gebruikt worden voor de categorie opleidingen welke zich bezig houdt met het geven van opleidingen welke gezien kunnen worden als psychisch gerichte natuurlijke geneeswijzen.

hun “project”: de mens. Het is zelfs toe te juichen wanneer ze de essentie begrijpen van elkaars bezigheden. De timmerman heeft echter niets aan de specifieke vakkennis van de metselaar en omgekeerd ook niet.

2.1.2 Grootste Gemene Deler als basis voor de beroepsopleiding

Nu heeft het werk van bijvoorbeeld de timmerman een aantal belangrijke hoofdkenmerken: de timmerman maakt met gereedschappen van hout iets bruikbaar. Dit betekent echter niet dat alle timmerlieden elkaars werk zouden kunnen uitvoeren.

Degene die houten trappen maakt beschikt over geheel andere vakkennis, dan degene die de houten beschotting voor beton maakt. Degene die de houten balken van een dak maakt heeft misschien wel twee linker handen wanneer hij meubels moet maken, en omgekeerd. Toch zijn het alleen timmerlieden, die een gelijke basis hebben in de uitoefening van hun vak. Deze zal liggen in onder meer materialen- en gereedschapskennis. Een zelfde verhaal is te vertellen over de metselaar.

Wanneer je beiden vakken samenvoegt als handwerkslieden die een huis bouwen, hebben zij ook voor de bouw van een huis een aantal overeenkomstige kwaliteiten en basiskennis nodig. Ze zullen bijvoorbeeld de essentie moeten kennen van het bouwen van een huis. Ze zullen op de hoogte moeten zijn van elkaars vak, al was het maar dat ze elkaar niet in de weg lopen. Ze hoeven elkaars vak niet te kunnen uitoefenen, maar ze moeten wel een gelijke basis beheersen.

2.1.3 Grootste Gemene Deler als basis voor het Gemeenschappelijk Basisleerplan

Zo is dit ook in de wereld van de natuurgeneeskundige therapeuten. Beiden hoeven elkaars vak niet te beheersen. Beiden hoeven niet te voldoen aan de maximale eis die binnen het vak gesteld wordt aan medische kennis of aan psychosociale kennis. Het gaat hier om basiskennis. Kennis waarover elke therapeut die afstudeert bij een bij de FONG aangesloten opleiding beschikt.

Deze basiskennis is omschreven in dit basisleerplan. Wat de toekomstige therapeut meer moet weten, is de verantwoordelijkheid van de opleiding. Door dit scenario is het mogelijk zo optimaal mogelijk te professionaliseren:

- Er is een algemene basis bij alle therapeuten aanwezig. Ze zullen in staat zijn met elkaar te communiceren, elkaar niet voor de voeten te lopen en hebben begrip wat de ander doet, wanneer hij zijn cliënten behandelt.
- De beperkte tijd die de opleidingen hebben om hun studenten hun eigen vak te leren wordt op deze manier maximaal benut. Er worden geen overbodigheden aangeleerd en specialisaties kunnen direct op de basis worden gedoceerd.

3 Medische basiskennis

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens beschreven:

1. Filosofie
2. Medische basiskennis voor de therapeut
3. Doelstelling: wat moet de therapeut op dit gebied
4. Niveaubepaling
5. Invulling van het pakket medische basiskennis
6. Toetsing en externe controle
7. Vakmatige uitbouw door de diverse opleidingen na de Medische Basiskennis
8. Studielast: Aantal uren medische basiskennis
9. Structuurschema van de medische basiskennis
10. Vrijstellingen en uitwisselbaarheid

3.1 Filosofie

Uitgangspunt is de holistische mensvisie. Wij gaan uit van de eenheid van lichaam, emoties/gedachten en geestdrift/bezieling/ziel, ook wel inspiratie genoemd.

3.1.1 Analogie: gelijkvormigheid

Deze holistische visie laat zich heel mooi in de natuur zien. Vandaar dat wij de natuur als analogie gebruiken, omdat de natuur zich in essentie in diverse vormtoestanden kan laten zien: vaste stof, vloeistof en gassen.

Als voorbeeld voor deze analogie het water:

- In gestolde vorm, het laag energetische niveau, doet zij zich voor als 'ijs'.
- Verhoging van het energetische niveau levert de vloeibare stof 'water' op.
- Nog verder verdamping, het niet meer zichtbare niveau van 'damp' ofwel 'gas'.

Zo is dus de mens ook in diverse vormtoestanden aanwezig. Van de mens kennen we achtereenvolgens de volgende verschijningsvormen:

- De vaste stof: het lichaam, het grijpbare.
- Het vloeibare, de emotionele en mentale processen.
- Het luchtige niet zichtbare aspect, de ziel of geestdrift.

3.1.2 Het werkgebied van de psychosociaal therapeut

Het voornaamste werkgebied van de PST is die van de mentale- en emotionele processen, waarbij hij zich bewust is dat elke transformatie op dit gebied effect heeft op zowel de ziel als het lichaam.

Om deze processen goed te kunnen begeleiden, spreekt het voor zich dat de student een beeld krijgt van de werking van de ziel in het lichaam enerzijds en het effect van zijn interventies op mentaal en emotioneel gebied op datzelfde lichaam anderzijds. Daarnaast kan door het beïnvloeden van de vorm en energetische lading van het lichaam zichtbaar worden wat er speelt op het gebied van de mentale en emotionele processen.

Ingrijpen, op wat voor gebied dan ook, zal altijd zijn effect hebben op de andere gebieden.

Omdat het primaire werkgebied de mentale en emotionele bagage, al dan niet in relatie met de lichaamsvorm, van de cliënt betreft, dient kennis van het menselijk lichaam als ondersteuning gezien te worden voor de handelingswijze van de psychosociaal therapeut.

3.1.3 Het werkgebied van de lichamelijke gerichte therapeut

Het voornaamste werkgebied van de lichamelijke gerichte therapeut betreft de lichamelijke processen, waarbij hij zich bewust is dat elke transformatie op dit gebied effect heeft op zowel de ziel als de psyche en de sociale omstandigheden van zijn cliënt/patiënt.

Om deze processen goed te kunnen begeleiden, spreekt het voor zich dat de student een beeld krijgt van de werking van de ziel in het lichaam enerzijds en het effect van zijn interventies op mentaal en emotioneel gebied op datzelfde lichaam anderzijds. En aangezien hij direct met het lichaam werkt zal hij goed op de hoogte moeten zijn van anatomie, fysiologie en pathologie. Ook dient hij te begrijpen op welke wijze hij met interventies het lichaam beïnvloedt.

Daarnaast kan door het beïnvloeden van de vorm en energetisch lading van het lichaam zichtbaar worden wat er speelt op het gebied van de mentale en emotionele processen. Ingrijpen, op wat voor gebied dan ook, zal altijd zijn effect hebben op de andere gebieden. Omdat het primaire werkgebied, al dan niet in relatie met de ziel, psyche en leefomstandigheden van de cliënt het lichaam is, dient basiskennis van het menselijk lichaam als fundamentele basiskennis voor de handelingswijze van de lichaamsgerichte therapeut te worden gezien.

3.2 Medische basiskennis voor de therapeut

Kennis van de werking van het menselijk lichaam is voor elke opleiding belangrijk. Het lichaam kan immers worden gezien als een projectievlak van de ziel/geest of spirit en informatie geven over de in de materie vastgelegde patronen (karakter).

Op die manier kan het lichaam worden gezien als bezielde materie of gematerialiseerde bezieling. Daarmee moet elke therapeut zich steeds naar aanleiding van de werking van het lichaam kunnen afvragen wat de ziel of geestdrift via dat lichaam tot uitdrukking poogt te brengen. Dit vereist dus noodzakelijke kennis van deze landkaart, ofwel de anatomie en fysiologie van het lichaam. Kennis van de mens op materieel vlak, zowel qua vorm als functie kan op die manier behulpzaam zijn bij het ontdekken van gelijkvormige patronen op emotioneel/mentaal of spiritueel gebied.

Het belang van kennis over ziekte, een toestand van on-heel zijn, kan een richtingwijzer zijn voor het ontdekken van analoge onheelheden op voornoemde andere gebieden.

3.3 Doelstelling: wat moet de therapeut op dit gebied weten?

Doelstelling van de Medische Basiskennis is voor de psychosociaal gerichte therapeut, dat de student later in zijn beroepsuitoefening, zich tenminste interesseert voor de lichamelijke ziekten van de cliënt en de daarin gelegen informatie kan gebruiken binnen zijn therapie. De therapeut kan zich toebuigen naar ziekten in plaats van zich er van af te wenden. Voor de lichaamsgerichte therapeut is de medische basiskennis een startpunt. Voor de diverse opleidingen komen we dan tot de volgende doelgebieden:

1. De student doet voldoende basiskennis op om zijn cliënt, na verdere beroepsmatige invulling, te kunnen begeleiden, c.q. te behandelen.
2. De student leert ziekte te gebruiken als leidraad in de therapie.
3. De student leert via de psyche te communiceren met de achtergronden van de ziekte, of leert te begrijpen op welke wijze hij de psyche beïnvloedt door zijn handelen.

4. De student leert via de psyche lichamelijke processen te beïnvloeden en vice versa.
5. De student heeft kennis genomen van de hoofdlijnen van de psychopathologie, en is binnen de grenzen van het redelijke in staat te onderkennen welke klachten bij de psychiater thuishoren. Tevens wordt begrip bijgebracht over werking van psychofarmaca.
6. De student is in staat door middel van reanimatie en eenvoudige eerste hulp bij ongevallen handelend op te treden bij ongevallen die zich in zijn praktijk voor kunnen doen.

Om de afgestudeerde student het bovenstaande naar behoren te kunnen doen laten uitvoeren, zullen de volgende vakken onderwezen moeten worden:

1. Algemene medische basiskennis (Anatomie, fysiologie en pathologie) (§ 3.5.1)
2. Specifieke medische basiskennis (§ 3.5.2)
 - a) Psychosomatiek of wel de relatie tussen lichaam en geest (§ 3.5.2.1)
 - b) Inleiding in de psychopathologie (§ 3.5.2.2)
 - c) Eerste hulp voor de therapeutische praktijk (§ 3.5.2.3)

Ten einde adequaat een correcte beschrijving te geven van de invulling van het medisch basispakket, is het noodzakelijk het niveau hiervan vast te stellen.

3.4 Niveaubepaling in de praktijk

In hoofdstuk 2 staat in de metafoer van de metselaar en timmerman beschreven hoe beiden een gelijke basis nodig hebben om aan eenzelfde project binnen eenzelfde organisatie te kunnen werken. Hiervoor werd de term Grootste Gemene Deler (g.g.d.) gebruikt. Wat betekent dit nu in de praktijk?

Elke therapeut zal in staat moeten zijn te begrijpen wat er aan de hand is met zijn cliënt, wanneer deze last heeft van een lichamelijk klacht. De lichamelijk gerichte therapeut behoort het tot zijn taak een lichamelijk gerichte behandeling toe te passen. Alles dat nodig is voor een professionele lichamelijk gerichte behandeling behoort dus tot het specialisatie pakket van de desbetreffende opleidingen. Dit pakket zal dus omvangrijker zijn dan dat van de psychosociaal therapeut.

Wanneer we op zoek gaan naar de grootste gemene deler, geldt bij de medische basiskennis het niveau dat de psychosociaal therapeut nodig heeft om zijn beroep optimaal professioneel uit te kunnen oefenen.

De psychosociaal therapeut zal in zijn praktijk ook cliënten tegenkomen die lijden of geleden hebben aan lichamelijke klachten. Hij zal dus in staat moeten zijn om te begrijpen wat er aan de hand is. Wanneer hij zich verder in deze problematiek van zijn cliënt wil verdiepen zal hij eveneens in staat moeten zijn om een diepgaandere literatuurstudie te doen.

Samenvattend:

Vanuit de dan verworven kennis kunnen ziekten immers richtinggevend zijn voor de therapie. Enerzijds zullen studenten dus in staat moeten zijn algemene medische kennis te begrijpen. Te denken valt aan artikelen in diverse tijdschriften aangaande ziekten en nieuwe ontwikkelingen op het medische vlak⁶. Daarvoor is dus een parate kennis van het menselijk lichaam noodzakelijk. Anderzijds heeft de student daarvoor het vermogen nodig analogoog te denken op de diverse mens niveaus.

Wat betekent dit in de praktijk voor de medische basiskennis van de bij de FONG aangesloten opleidingen?

⁶ Het recent verschenen boek de Cholesterol leugen is hiervan een goed voorbeeld.

1. Voor de algemene kennis heeft de toekomstig therapeut praktisch gesproken minimaal medische basiskennis op het niveau van de ziekenverzorgende⁷ (ZV) nodig aangaande anatomie, fysiologie en pathologie.
2. Vanuit zijn specifieke vakrichting achten wij het noodzakelijk dat hij kennis heeft van die aspecten van het menselijk lichaam, welke in nauwe correlatie staan met de psyche. Hierbij valt te denken aan:
 - o het basis-bio-regulatie-systeem en de neuropeptiden
 - o het endocriene stelsel
 - o de hersenstam, de hypothalamus en het limbische systeem
 - o psycho-neuroimmunologie.Deze specifieke aanvulling op het onder '1' genoemde maakt dus dat we uiteindelijk uitkomen op een niveau dat we het '*ZV-plus*' niveau noemen.

Vanuit de opgedane parate basiskennis moet de student minimaal in staat zijn zich verder te verdiepen in de materie. Wij zijn van mening dat dat betekent dat hij kennis van de ziektebeelden tot zich moet kunnen nemen en in staat moet zijn boeken en artikelen te begrijpen die op MBO en HBO-niveau geschreven zijn.

Vakrelevant zijn de onderwerpen 'psychosomatiek en de relatie tussen lichaam en geest', 'inleiding in de psychiatrie' en 'eerste hulp voor de therapeutische praktijk'. Voor deze vakrelevante onderwerpen is geen gangbaar niveau vast te stellen.

Vanwege het belang van deze drie onderwerpen kan in elk geval gesteld worden dat ze het niveau: '*vakrelevant*' dragen.

In de volgende paragraaf wordt dit vakkenpakket nader ingevuld.

3.5 Invulling van het pakket medische basiskennis

Alle opleidingen welke lid zijn van de FONG, dragen ervoor zorg dat het volledige pakket medische basiskennis voor het afstuderen van de student voltooid is.

De medische basiskennis bestaat uit twee delen:

1. Algemene medische basiskennis (Anatomie, fysiologie en pathologie)
Dit deel van de medische basiskennis is voor alle opleidingen gelijk.
2. Specifieke medische basiskennis
Dit deel van de medische basiskennis is wat betreft thema's (zie § 3.5.2) voor alle opleidingen gelijk. De invulling ervan echter, verschilt per opleiding, omdat de opleidingen te veel van elkaar verschillen. Inhoudelijk zal de lesstof aangepast zijn op de diversiteit van de opleidingen.

3.5.1 Algemene medische basiskennis (Anatomie, fysiologie en pathologie)

In eerste instantie zullen alle studenten op het gebied van anatomie, fysiologie en pathologie minimaal moeten voldoen aan het '*ZV-niveau*'. Als basis voor wat de student dient te beheersen wordt het bij opleidingen voor ziekenverzorging gangbare niveau verondersteld. Elke opleiding zal zijn eigen wijze hebben om er voor te zorgen dat zijn studenten dit niveau bereiken. Uiteindelijk zal de stof getoetst worden op dit niveau.

⁷ Zie hiervoor dit niveau bijvoorbeeld het studieboek voor ziekenverzorgsters: K. Kok - Anatomie, fysiologie en pathologie, ISBN 9035220552.

Wat betreft de inhoud van de lesstof zal in elk geval het volgende aan bod moeten komen:

De cel:

Anatomie en fysiologie: Celmembraan, cytoplasma, celkern, celstofwisseling, celdeling, celdifferentiatie, vorming van de geslachtscellen. Het Basis-bio-regulatiesysteem.

Pathologie: Algemene info over aangeboren stofwisselingsziekten. Kanker en tumoren.

Het zenuwstelsel (zowel het centrale als perifere zenuwstelsel):

Anatomie en fysiologie: Anatomische indeling, functionele of fysiologische indeling, bouw van het zenuwstelsel (inclusief het ruggenmerg), animale zenuwstelsel, autonome of vegetatieve zenuwstelsel.

Grote hersenen, kleine hersenen, hersenstam en tussenhersenen:

Motorisch en sensorisch gedeelte van de grote hersenen, de hersenkwabben, de cortex of grijze hersenmassa, de chemische stoffen van de hersenen en de neurotransmitters, kleine hersenen, hypothalamus, limbische systeem, (amandelkernen en hippocampus) hypofyse en epifyse.

Pathologie: epilepsie, multiple sclerose, ziekte van Parkinson, ziekte van de kleine hersenen, slapeloosheid, verlammingen, dwarslaesies en gevoelsstoornissen, hersenschudding en alcohol neuropathie, CVA en TIA.

Post traumatische stress stoornis (ptss) als stoornis van amandelkern en hippocampus

Hormoonsysteem:

Anatomie en fysiologie: Epifyse, Hypofyse, Schildklier, Bijschildklieren, Thymus, Pancreas, Bijniere (schors en merg) vrouwelijke en mannelijke geslachtsklieren (gonaden) .

Pathologie: Ziekten van Hypofyse en Schildklier (te snel en te langzaam werkende schildklier).

Ziekte van de Pancreas: Hypoglycaemie, hyperinsulinaemie, suikerziekte (diabetes mellitus). De werking van adrenaline in relatie met stress en insuline productie.

Bijniere: Kennis nemen van de ziekte van Cushing, met name de psychische verschijnselen of de psychische verschijnselen bij teveel prednison gebruik.

Vrouwelijke geslachtsorganen:

Anatomie en fysiologie: bouw , cyclus,

Pathologie: vaginale candida albicans, infecties en myomen, problemen met zwanger worden en onvruchtbaarheid.

Mannelijke geslachtsorganen:

Anatomie en fysiologie: bouw , werking.

Pathologie: prostaatproblemen, onvruchtbaarheid, potentie- en ejaculatiestoornis.

Spijvertering (inclusief lever en galblaas):

Anatomie en fysiologie: Bouw, werking en ligging (met name maag, pancreas en dikke darm)

Pathologie: dunne darm problemen en prikkelbaar darm syndroom, ziekte van Crohn en colitis ulcerosa, coeliaci of glutenallergie, obstipatie, candida, geelzucht, galstenen en ontstoken galblaas. Hepatitis en Pfeiffer.

Hart en bloedsomloop:

Anatomie: Bouw van het hart, aderen, slagaderen, veneuze- en arteriële bloedsomloop, prenatale bloedsomloop, hart en zenuwstelsel (prikkel geleidesysteem).

Pathologie: hartinfarct, decompensatio cordis, arteriosclerose, trombose, spataderen, aderontsteking, hoge bloeddruk, hersenstam en bloeddruk, nieren en hoge bloeddruk, hypotensie, ritmestoornissen.

Bloed:

Anatomie en fysiologie: Samenstelling bloed, functies diverse bloedlichaampjes, specifieke weerstand of immuniteit (ontwikkeling afweer, natuurlijke passieve en actieve immuniteit, vaccineren, kunstmatige passieve immuniteit), bloedgroepen, rhesusfactor,

Pathologie: bloedarmoede, ziekte van Hodgkin en leukemieën, w.o. Non-Hodgkin.

Immuunsysteem en lymfatisch stelsel:

Anatomie en fysiologie: Weefselvocht, lymfatisch stelsel, lymfevatstelsel, lymfatische organen, thymus, milt. Informatie over vroeg- of laat vaccineren van baby's.

Pathologie: ziekten van het immuunsysteem en auto-immuunziekten. Reuma en fibromyalgie, ziekte van Hashimoto, aids en allergieën, ziekte van Crohn.

Longen:

Anatomie en fysiologie: Bouw, gaswisseling, regulatie van de ademhaling,

Pathologie: hyperventilatie, bronchitis, astma en emfyseem (COPD = Chronische Obstructieve Pulmonale Diseases), en tuberculose.

Nieren en urinewegen:

Anatomie en fysiologie: Bouw en werking.

Pathologie: Nierstenen en nierbekkenontsteking, blaasontstekingen, nier insufficiëntie.

Skelet:

Anatomie en fysiologie: Bouw en werking wervelkolom, kennis van gewrichten.

Pathologie: verkrommingen, dwarslaesies, verkleving halswervels (huilbaby's en geboortetrauma), hernia, osteoporose, artrose, artritis.

Spielen:

Anatomie en fysiologie: Bouw, functie en aanhechting botten.

Pathologie: Spierpanters.

Zintuigen:

Anatomie en fysiologie: Oog, bouw en werking, optische hersenschors.

Pathologie: oogafwijkingen, blindheid en hersenblindheid, staar, netvliesloslating.

Anatomie en fysiologie: Oor, bouw en werking, luisteren en horen in de praktijk.

Pathologie: doofheid, buisjes in de oren, hersendoofheid, oorsuizing, lawaai doofheid.

Anatomie en fysiologie: Evenwichtszintuig. Bouw en werking.

Pathologie: ziekte van het evenwichtsorgaan. Ziekte van Meniere.

Huid en temperatuurregulatie:

Anatomie en fysiologie: (functie en bouw), lichaamstemperatuur, warmteregulatie.

Pathologie: jeuk, acne, eczeem en psoriasis.

Moeheid: containerbegrip.

Pathologie: Kennis van ziekten die moeheid als specifieke klacht kennen, zoals Toxoplasmose, Ziekte van Lyme, Pfeiffer, Carnitine gebrek of opname problematiek, Slaapziekte, Vergiftiging, Zoutverlies (na hittegolf of langdurige koorts), chronische infecties. Burn-out en overspannen.

3.5.2 Specifieke medische basiskennis

Aangezien de verschillende opleidingen een groot differentieel aan therapeutische leerdoelen hebben, zullen zij op eigen wijze genoemde onderwerpen invlechten in de lesstof.

Enkele accenten van doelen binnen diverse categorieën van onderwijs voor additieve geneeswijze aangesloten bij de FONG zijn:

1. Beïnvloeding van het onderbewuste, zoals bijvoorbeeld, hypnotherapie, regressietherapie, NLP, psychosynthese etc.
2. Lichaamsgericht werk met als doel het losmaken van emoties, zoals Reichiaans lichaamswerk, bio-energetica, postural integration etc.
3. Verbale therapieën, zoals gestalttherapie, cognitieve therapie, counselling etc.
4. Het gebruik van producten met als doel lichaam of stemmingen positief te beïnvloeden, zoals homeopathie, voedingssupplementen, chinese kruiden, bachbloesems, etc.
5. Werken met meridianen, zoals (electro)acupunctuur, shiatsu, reflexologie etc.
6. Houding en spieren te verbeteren, en daarmee pijnreductie, door spier- en gewrichtenstelsel te manipuleren, zoals massage, shiatsu, manuele therapie, mensendieck houding etc.
7. Diverse overige therapievormen, zoals kinesiologie.

Het bovenstaande geeft het volgende kader en indeling voor een vakkenpakket per opleiding:

- a) Psychosomatiek of wel de relatie tussen lichaam en geest (§ 3.5.2.1)
- b) Inleiding in de psychopathologie (§ 3.5.2.2)
- c) Eerste hulp voor de therapeutische praktijk (§ 3.5.2.3)

3.5.2.1 Psychosomatiek of wel de relatie tussen lichaam en geest / analoog denken

De therapeut in opleiding zal een verbinding dienen te leggen tussen medisch handelen en psychische en sociale begeleiding. Om verbindingen en overgangen tussen lichamelijke, emotionele en mentale processen te begrijpen is het noodzakelijk kennis te hebben van de volgende onderwerpen:

Onderwerpen

- Kennis van het Basis-bio-regulatiesysteem en de functie daarin van de neuropeptiden.
- De hypothalamus en het limbische systeem samen met hun specifieke celkernen en de mogelijkheid daar emoties te blokkeren, cq. te onderdrukken.
- Het totale endocriene stelsel, inclusief psycho-neuro immunologie.
- Kennis van epigenese.

Deze onderwerpen laten verreweg het allermeeste zien waar de verbindingen en overgangen te vinden zijn tussen lichaam en emoties/mentale processen.

3.5.2.2 Inleiding in de psychopathologie

Zoals al werd beschreven in § 3.3 is het voor de therapeut van belang kennis te hebben genomen van de psychopathologie, met als doel dat hij:

- Zicht heeft op een aantal voorkomende psychiatrische ziektebeelden, en leert daarbij gealarmeerd te raken. Afhankelijk van zijn vaardigheden, kennis, ervaring en uiteraard de aard van de ziekte van deze (mogelijke) patiënt kan hij dan overwegen deze in behandeling te nemen, contact op te nemen met de psychiater of hem door te verwijzen naar de psychiater.
- Enig inzicht heeft in de achtergrond en effecten van medicatie. Hierin kan hij de cliënt steunen in mondigheid t.o.v. de voorschrijvende arts, met betrekking tot bijvoorbeeld de afbouw van medicatie.

De therapeut wordt geacht zoveel inzicht te hebben in deze materie, dat hij in staat is klachten praktisch te onderscheiden. De didactiek is erop gericht deze problematiek 'levend' te maken voor de student, zodat hij hier later in de praktijk mee uit de voeten kan!

Onderwerpen

De therapeut heeft kennis van (en is getoetst over) de volgende onderwerpen uit de psychiatrie:

Wat is psychopathologie, DSM-IV, neurotische problemen, angststoornissen, somatoforme stoornissen, depressieve stoornissen, dissociatieve stoornissen, persoonlijkheidsstoornissen (zoals Borderline persoonlijkheidsstoornis), psychose, schizofrenie, wanen, stemmingsstoornissen, organische stoornissen, stoornissen bij ouderen, impulscontrole en verslavingsproblematiek, psychoseksuele problemen.

3.5.2.3 Eerste hulp voor de therapeutische praktijk

De therapeut zal in staat moeten zijn bij voorkomende ongevallen adequaat handelend op te treden. Hiervoor is geen volledige EHBO diploma vereist, omdat de therapeut in zijn praktijk over het algemeen verschoond zal blijven van veel soorten ongevallen. Natuurlijk geeft het bezit van een geldig EHBO diploma volledige vrijstelling voor dit vak.

De lessen worden gegeven door erkende en gediplomeerde EHBO docenten en lotuskrachten. De reanimatie wordt gegeven door een daartoe specifiek opgeleide en ervaren EHBO'er.

Onderwerpen

1. De lessen zullen gaan over herkennen van en hulp bij acute ziektebeelden. Hierbij komen de volgende punten aan de orde:
 - a) inschatting van de ernst van de situatie
 - b) acute ziektebeelden van het centrale zenuwstelsel (epilepsie en hersenbloeding)
 - c) acute hartziekten (angina pectoris en hartinfarct)
 - d) acute longziekten (hyperventilatie en klaplong)
 - e) allergische reacties (zoals bijen- of wespensteek etc.)
2. Theorie en praktijk van de reanimatie.
3. Hulpverlening bij ongevallen. Voor een praktijk aan huis gaat het hier om voorvallen als verslikken of bijvoorbeeld wanneer een cliënt bij iemand van de trap valt of uitglijdt over het tuinpad en iets kan verstuiken of breken.
4. Behandeling van schaafwonden en diepere wonden.

Het spreekt vanzelf dat ook hier verschillen kunnen zitten in de invulling van dit vak. Een 'lichaamswerker' kan doordat hij rechtstreeks op het lichaam werkt met een grotere diversiteit⁸ blessures/ongelukjes e.d. geconfronteerd worden.

3.6 Toetsing en externe controle

De toetsing van alle stof uit de medische basiskennis geschiedt individueel, en wordt uitgevoerd door het instituut dat de opleiding georganiseerd cq. verzorgd heeft.

3.6.1 Algemene medische basiskennis (Anatomie, fysiologie en pathologie) (§ 3.5.1)

Deze kennis wordt getoetst, waarbij een voldoende behaald dient te worden. Het cijfer 'voldoende' of een '5,5' is voldoende. De toetsing geschiedt schriftelijk, waarbij op verzoek de FONG inzage heeft.

3.6.2 Psychosomatiek of wel de relatie tussen lichaam en geest (§ 3.5.2.1)

Het opleidingsinstituut zal de algemene medische basiskennis aanvullen met de psychosomatiek, en zal die kennis toetsen. De toetsing kan schriftelijk (vragen, scriptie),

⁸ NB.: een grotere 'diversiteit' hoeft niet perse een grotere 'hoeveelheid' te betekenen!

mondeling (vragen, spreekbeurt, presentatie) of in de vorm van een praktijksessie plaatsvinden.

3.6.3 Inleiding in de psychopathologie (§ 3.5.2.2)

Deze kennis wordt getoetst, waarbij een voldoende behaald dient te worden. Het cijfer 'voldoende' of een '5,5' is voldoende. De toetsing kan schriftelijk (vragen, scriptie), mondeling (vragen, spreekbeurt, presentatie) of in de vorm van een praktijksessie plaatsvinden.

3.6.4 Eerste hulp voor de therapeutische praktijk (§ 3.5.2.3)

Voor dit vak geldt een participatieplicht van 100%. Wanneer hier niet aan voldaan is, wordt voor dit onderdeel geen certificaat afgegeven.

3.7 Vakmatige uitbouw door de diverse opleidingen na de Medische Basiskennis

Het spreekt vanzelf, dat het vak 'medische basiskennis' ook daadwerkelijk medische basiskennis behelst. In feite wordt van alle opleidingen verwacht, dat zij deze basiskennis met hun eigen leerpakket uitbouwen!

Zo kunnen bijvoorbeeld hypnotherapeuten in opleiding zich gedurende hun opleiding bekwamen in de medische hypnotherapie, waarbinnen ze leren werken met suggestieve therapie m.b.t. medische problematiek, zoals Simontontherapie⁹ en de werkwijze van Brandon Bays¹⁰. De relatie tussen lichaam en geest zullen zij verder dienen te ontwikkelen, omdat zij juist hierop therapeutisch gericht werken.

3.8 Studielast: Aantal uren medische basiskennis

De hiervoor genoemde onderwerpen in de (algemene en specifieke) medische basiskennis worden getoetst (Zie § 3.6) op het vooraf bepaalde niveau (Zie § 3.4). Om voor deze toetsen een voldoende niveau en waardering te behalen, zal dit voor de gemiddelde student de volgende studielast inhouden.

Algemeen medische basiskennis		100 uur
Psychosomatiek en relatie lichaam/geest	25 uur	
Inleiding in de psychopathologie	80 uur	
Eerste hulp voor de therapeutische praktijk	<u>14 uur</u>	
Specifieke medische basiskennis		<u>119 uur</u>
Totaal		219 uur

Op welke wijze de student, cq. de opleiding, didactisch hiertoe komen is vrij aan de desbetreffende opleidingen. Het einddoel is dat de student de noodzakelijke stof beheerst. Over het algemeen zullen op dit gebied verschillen zitten tussen de verhouding contacturen en zelfstudie-uren.

⁹ Simontontherapie is een therapievorm waarbij door middel van trance en contact met het onderbewuste, bereikt door middel van visualisatie- en ontspanningsoefeningen en cognitieve therapie, het lichaam en lichaamsprocessen beïnvloed worden.

¹⁰ De werkwijze van Brandon Bays is voor een belangrijk deel gebaseerd op het beïnvloeden van het lichaam en lichaamsprocessen door middel van bewustwording en verwerking van achtergronden van diverse klachten.

Een uitzondering hierop is uiteraard de 'Eerste hulp voor de therapeutische praktijk'. Het is hier absoluut nodig dat dit via contact onderwijs met diverse oefenmogelijkheden gedoceerd wordt.

3.9 Vrijstellingen en uitwisselbaarheid

Het voordeel van een uniforme medisch basispakket is, dat eventuele vrijstellingen doorzichtig gemaakt kunnen worden.

3.9.1 Algemeen pakket medisch basiskennis (anatomie, fysiologie, pathologie)

Studenten die in het bezit zijn van een diploma medische basiskennis zijn uiteraard vrijgesteld van de verplichting de *algemene* medische basiskennis te volgen. Hierbij valt dus te denken aan onder andere diegenen die in het bezit zijn van de volgende diploma's: verpleegkunde, fysiotherapie, kandidaats medicijnen of basisarts, natuurgeneeskunde aan de school voor natuurgeneeswijzen¹¹.

Een recent (niet ouder dan 2 jaar) diploma van de opleiding 'medische basiskennis' van de LOI of ziekenverzorgende.

Wanneer een en ander geregeld en geïmplementeerd is, is ook iedere student vrijgesteld die reeds in het bezit is van een certificaat "medische basiskennis" welke erkend is door de FONG.

Dit laatste houdt in dat alle bij de FONG aangesloten opleidingen zich hier toe ook verplichten.

Om in staat te zijn de kwaliteit hiervan continu te blijven bewaken, sturen de opleiders¹² van dit pakket de examenvragen op aan de FONG. Wanneer de FONG daarna bijstelling of afstemming van de vragen wil is dat later ten behoeve van een volgend studiejaar mogelijk.

3.9.2 Specifiek pakket medische basiskennis (psychosomatiek, psychopathologie, eerste hulp)

Voorlopig worden deze pakketten volledig door de opleidingen bepaald. De FONG beoordeelt de inhoud en de uitvoering hiervan ten tijde van de visitatie.

3.9.2.1 Psychosomatiek of wel de relatie tussen lichaam en geest / analoog denken

Zolang op dit gebied er nog geen opleidingen zijn die een gezamenlijk pakket hebben afgesproken, zijn op dit gebied geen vrijstellingen te verkrijgen.

3.9.2.2 Inleiding in de psychopathologie

Vrijgesteld zijn zij die opgeleid zijn tot psychiater, psycholoog (afhankelijk van opleidingsrichting) of psychiatrisch verpleegkundige. Anderen, die beroepsmatig werkzaam zijn in de psychiatrie en gedurende hun opleiding op tenminste HBO-niveau aantoonbaar beschikken over de benodigde kennis, zijn ook vrijgesteld.

Tevens zijn die studenten vrijgesteld wanneer de 'Inleiding in de psychopathologie' onderwezen en getoetst is door één van de bij de FONG aangesloten Psychosociale Opleidingen.

¹¹ Vrijstelling voor de 'algemene medische basiskennis' betekent niet automatisch vrijstelling voor de 'specifieke medische basiskennis'.

¹² Zij die dit pakket verzorgen, ook externe opleiders, verplichten zich hier ook toe.

3.9.2.3 Eerste hulp voor de therapeutische praktijk

Vrijgesteld zijn die studenten die in het bezit zijn van een geldig EHBO diploma.

Tevens zijn die studenten vrijgesteld wanneer de 'Eerste hulp voor de therapeutische praktijk' onderwezen en getoetst is door één van de bij de FONG aangesloten Psychosociale Opleidingen. Deze lessen moeten uiterlijk vijf jaar voor het afstuderen aan de nieuwe opleiding gevolgd zijn.

3.10 Structuurschema van de medische basiskennis

Medische basiskennis			Pluspakket ¹³ (GEEN medische basiskennis!)
	Algemeen (Inhoud is voor alle Psychosociale Opleidingen gelijk)	Specifiek (Opleidingsafhankelijk met een vooraf bepaalde minimuminhoud)	Vrij te bepalen (Deze stof maakt geen deel uit van de medische basiskennis § 3.3)
vakkenpakket	Anatomie, fysiologie en pathologie (§ 3.5.1)	Psychosomatiek (§ 3.5.2.1) Inl. in psychopathologie (§ 3.5.2.2) Eerste hulp (§ 3.5.2.3)	Vakrelevant
niveau	ZV+-niveau (§ 3.4) (in combinatie met psychosomatiek, zie pag. 9)	Vakrelevant (§ 3.4)	Vakrelevant
studiebelasting (§ 3.8)	100 uur	Psychosomatiek/analooq denken 25 uur Inleiding in psychopathologie 80 uur Eerste hulp 14 uur Totaal 119 uur	Vakrelevant
toetsings- instituut	De toetsing van alle stof uit de medische basiskennis geschiedt individueel, en wordt uitgevoerd door het instituut dat de opleiding georganiseerd cq. verzorgd heeft. (§ 3.6)		Opleidings-afhankelijk
toetsing	Toetsingswijze: Schriftelijk. Eindcijfer: voldoende. Vragen zijn ter inzage van de FONG. (§ 3.6.1)	<u>Psychosomatiek/analooq denken</u> (§ 3.6.2): Toetsingswijze: Opleidingsafhankelijk. Eindcijfer: opleidingsafhankelijk	Opleidings-afhankelijk
<u>Psychopathologie</u> (§ 3.6.3): Toetsingswijze: opleidingsafhankelijk. Eindcijfer: voldoende.			
<u>Eerste hulp</u> (§ 3.6.4): Toetsingswijze: participatie 100% Eindcijfer: participatie 100%			
vrijstellingen	Verpleegkundigen, artsen, fysiotherapeuten, afgestudeerden aan academie voor natuurgeneeswijzen. Recent diploma LOI Medische Basiskennis of ziekenverzorging. Medische basiskennis binnen dit kader (§ 3.9.1).	<u>Psychosomatiek/analooq denken</u> (§ 5.9.2.1): geen.	Opleidings-afhankelijk
<u>Psychopathologie</u> (§ 3.9.2.2): Professionals in de psychiatrie (zoals psychiatrisch verpleegkundigen, psychiaters etc.)			
<u>Eerste hulp</u> (§ 3.9.2.3): EHBO diploma of recent certificaat 'Eerste hulp voor de therapeutische praktijk.			

¹³ Het pluspakket wordt hier genoemd, om te illustreren dat de inhoud van de diverse onderdelen van de medische basiskennis niet het totaalpakket van de opleiding is.

4 Psychosociale basiskennis

In het 'Beleidsplan 2005-2006' worden een aantal onderwerpen genoemd, welke in het Gemeenschappelijk Basisleerplan zouden kunnen voorkomen. Naast de medische basiskennis worden diverse psychosociale onderwerpen genoemd:

- Sociaal maatschappelijke basisvakken
- Persoonsvorming
- Kennis van de sociale kaart van de Nederlandse gezondheidszorg
- Basisbegrippen van wetenschappelijk onderzoek
- Sociale kaart van de natuurlijke geneeswijzen

Uiteindelijk worden in de Psychosociale basiskennis opgenomen:

1. Basiskennis in de menswetenschappen (Zie § 4.2)
2. Persoonsvorming (Zie § 4.3)
3. Sociale kaart (Zie § 4.4).

Niet opgenomen worden de volgende onderwerpen:

1. *'Basisbegrippen van wetenschappelijk onderzoek'*
In dit Basisleerplan van *beroepsopleidingen* is het onderwerp: *'Basisbegrippen van wetenschappelijk onderzoek'* niet opgenomen. Wanneer individuele opleidingen deze kennis noodzakelijk achten, kunnen zij bepalen dat dit in hun eigen specifieke lespakket thuishoort.
2. *'Kennis over collega beroepsgroepen in de Natuurlijke Geneeswijzen'*
Het onderwerp *'Kennis over collega beroepsgroepen in de Natuurlijke Geneeswijzen'*, is ook niet opgenomen in de Psychosociale basiskennis. De overweging is dat het onmogelijk is deze gehele beroepsgroep serieus binnen het kader van basiskennis een plaats te geven. Het is te omvangrijk. Misschien dat hier voor de FONG of SRBAG een schone opdracht ligt voor kennismakingsdagen, waarbij per dag 2 of 3 beroepsgroepen zichzelf kunnen presenteren.

Literatuur:

De genoemde literatuur (zie bijlage) is gegeven als leidraad voor de te geven lesstof. Uit de essentie van deze literatuur kan de opleiding een reader samenstellen.

4.1 Diversiteit tussen de stromingen

Zoals bij de medische basiskennis een duidelijk verschil bestaat tussen de lichaamsgerichte opleidingen en de psychosociale opleidingen, zo bestaat er met betrekking tot de psychosociale basiskennis ook een verschil tussen beide stromingen.

4.1.1 Psychosociale Opleidingen

In de lesinhouden van de psychosociale opleidingen is de basiskennis van de menswetenschappen terug te vinden.

Deze onderwerpen zijn dermate essentieel voor de Psychosociale Opleidingen, dat deze onderwerpen gedurende de opleiding van alle Psychosociale Opleidingen gedoceerd worden, opdat over het onderwerp van gedachten gewisseld kan worden. Elke psychosociale opleiding zal zijn eigen identiteit meegeven aan deze basiskennis.

4.1.2 Lichaamsgerichte opleidingen

Daar waar de genoemde onderwerpen geen deel uitmaken van de algemene lesstof van de lichaamsgerichte opleidingen, kan deze stof op 2 manieren aangeboden worden:

1. Ingepaste lesstof in de opleiding.
2. Aparte cursus voor of tijdens de opleiding (zoals dit over het algemeen ook met de medische basiskennis in de psychosociale opleidingen plaatsvindt).

4.2 Basiskennis in de menswetenschappen

Het staat vrij aan de opleidingen een eigen werkwijze te vinden, waarbij de genoemde stof onderwezen wordt.

We volstaan daarom met het noemen van de onderwerpen en een literatuursuggestie, studiebelasting en toetsingsmogelijkheid.

Deze literatuursuggestie in de bijlage is vooral bedoeld om de docenten te inspireren.

4.2.1 Lesinhoud

- a) De ziel en het onderbewuste
- b) Ontwikkelingspsychologie in relatie met overlevingsstrategieën
- c) Geheugen: persoonlijke waarheid en feitelijke waarheid (het mogelijke conflict tussen deze twee waarheden)
- d) Essentie van de geschiedenis van de psychologie.

4.2.2 Studiebelasting

Als minimale basis t.b.v. het Basisleerplan wordt ± 50 contacturen aan bovenstaande punten (a t/m d) besteed.

Buitencursusrisch zal de student in de praktijk t.b.v. het Basisleerplan ± 25 uur bezig zijn.

Daarnaast kan verwacht worden dat hij hiernaast in het kader van het Basisleerplan nog ± 300 pagina's bestudeerd. Dit komt in de praktijk neer op ± 30 uur.

Totaal: 105 uur.

4.2.3 Werkvorm, toetsing en controle van 'Basiskennis in de menswetenschappen'

- De werkvorm wordt bepaald door de opleiding. Thuisopdrachten tot zelfreflectie behoren tot de didactische mogelijkheden.
- Toetsing is er gedurende de gehele opleiding, geïntegreerd in het vakkenpakket.
- De onderwerpen moeten bij controle door de FONG aantoonbaar terug te vinden zijn.

4.3 Persoonsvorming

Persoonsvorming is een onderdeel dat zeker bij alle opleidingen, en zeker bij de Psychosociale Opleidingen, een belangrijk onderdeel van de opleiding zelf is.

Het staat vrij aan de opleidingen een eigen werkwijze te vinden, waarbij de genoemde stof onderwezen wordt.

We volstaan daarom met het noemen van de onderwerpen en een literatuursuggestie, studiebelasting en toetsingsmogelijkheid.

Deze literatuursuggestie is vooral bedoeld de docenten te inspireren.

4.3.1 Lesinhoud¹⁴

Belangrijke aspecten die in elke opleiding tot psychosociaal therapeut voorkomen zijn:

- a) Gesprekstechnieken
De student moet feedback kunnen geven, zo dat de ander groeit aan die feedback. Op welke wijze maakt de student contact?
- b) Overdracht en tegenoverdracht en schaduwkanten (Basiskennis en vaardigheden aangaande)
De student dient kennis en inzicht te hebben van eigen vermijdingstactieken.
- c) Grondhouding, ethiek en taken van de therapeut
De grondhouding van de therapeut dient transparant en congruent te zijn. Tevens is hij duidelijk omtrent zijn visie in de behandeling. Uiterlijke en innerlijke presentatie dienen overeen te stemmen. De therapeut is verantwoordelijk voor de goede setting waarin hij werkt, inclusief zijn eigen houding daarin.
- d) Therapeutische relatie en het proces in deze relatie
De therapeut kan zowel reflecteren op het aandeel van de cliënt binnen de therapeutische relatie, als op het eigen aandeel en gebruik maken van hetgeen zich voordoet binnen deze relatie.
- e) Eigen persoonlijke werkwijze
De aanstaande therapeut wordt gestimuleerd een eigen stijl/kleur te ontwikkelen als therapeut.
Werkvorm: Intervisie binnen de opleiding

4.3.2 Lesmoment

Gesteld kan worden dat deze onderwerpen door de gehele opleiding heen deel uitmaken van het basispakket, zodat 'de maatschappij' mag verwachten dat de therapeut er actief mee bezig is geweest. Als zodanig maakt de persoonsvorming deel uit van het '*Basisleerplan Opleidingen*'.

Van de student wordt verwacht dat hij buiten de opleiding diverse opdrachten uitvoert. Dit kunnen bijvoorbeeld waarnemingoefeningen zijn. Leertherapie, supervisie en dergelijke maken geen deel uit van het Basisleerplan, maar zijn vormen van geïndividualiseerde opleiding.

4.3.3 Studiebelasting

Als minimale basis wordt ± 100 contacturen aan bovenstaande punten (a t/m e) besteed. Buiten de contacturen zal de student in de praktijk ± 50 uur besteden aan persoonsvorming. Hiernaast kan verwacht worden dat hij ± 300 pagina's literatuur bestudeerd. Dit komt in de praktijk neer op ± 30 uur. Totaal: 180 uur.

4.3.4 Toetsing

Toetsing geschiedt tezamen met de algemene hoofdvakken van de desbetreffende opleiding.

Onvoldoende kennis en vaardigheden op deze terreinen betekent dat de student niet slaagt voor zijn einddiploma.

¹⁴ De genoemde literatuur is gegeven als leidraad voor de te geven lesstof. Uit de essentie van deze literatuur kan de opleiding een reader samenstellen.

4.4 Sociale kaart

Hieronder wordt verstaan: De kennis van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

Daar de Sociale Kaart nog vlugger verandert dan dat er nieuwe kabinetten komen, is de kennis van de Sociale Kaart aan grote verandering onderhevig. Derhalve heeft het alleen zin de Sociale Kaart en aanverwante onderwerpen in de laatste fase van de opleiding te geven. Doelstelling van de lessen is dat de student leert omgaan met de materie en leert hoe en waar hij aan de juiste en meest recente gegevens kan komen.

4.4.1 Lesinhoud¹⁵

Voor wat betreft de Sociale Kaart wordt aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

Kennis van de wet en regelgeving t.b.v. de therapeutische praktijk

Er wordt 1 dagdeel van de opleiding aandacht besteed aan deze materie. Doelstelling van dit dagdeel is de student bekend te maken welke regeling op hem van toepassing zijn, en vooral waar en hoe hij aan informatie daaromtrent kan komen. Tijdens de les komen de volgende onderwerpen aan bod¹⁶:

- Regelgeving omtrent sociale zekerheid,
- Omgang met persoonsgegevens,
- Zwijgplicht en verschoningsrecht etc.
- Organisatie geestelijke en psychosociale gezondheidszorg (doorverwijsmogelijkheden naar eerste hulp, crisiscentra etc.)

4.4.2 Studiebelasting

Als minimale basis zal $\pm 3,5$ contacturen aan de Sociale Kaart worden besteed.

Daarnaast kan verwacht worden dat de student hiernaast in het kader van het Basisleerplan nog ± 100 pagina's doorneemt, met als doel inzicht te krijgen in hoe e.e.a. te vinden is. Dit komt in de praktijk neer op ± 5 uur.

Totaal: 8,5 uur.

4.4.3 Toetsing

Toetsing van snel wijzigende materie is niet zinvol.

¹⁵ De genoemde literatuur is gegeven als leidraad voor de te geven lesstof. Uit de essentie van deze literatuur kan de opleiding een reader samenstellen.

¹⁶ De invulling van dit onderwerp kan mogelijk identiek zijn aan de invulling van dit onderwerp van het 'Raamleerplan voor de lichamelijk gerichte opleidingen natuurlijke geneeswijzen'. Vandaar dat de voorbereidingsgroep de FONG voorstelt een commissie in het leven te roepen, welke binnen dit kader de essentie aangeeft. Totdat dit definitief is, staat invulling hiervan vrij aan de diverse opleidingen.

4.5 Structuurschema van de psychosociale basiskennis

Psychosociale basiskennis		Pluspakket ¹⁷ (GEEN psychosociale basiskennis!)																																
	Algemeen (Inhoud is voor alle opleidingen gelijk)	Vrij te bepalen (Deze stof maakt <i>geen</i> deel uit van de psychosociale basiskennis § 4)																																
vakkenpakket	1. Basiskennis in de menswetenschappen (Zie § 4.2) 2. Persoonsvorming (Zie § 4.3) 3. Sociale kaart (Zie § 4.4)	Opleidingsafhankelijk																																
niveau	1. HBO niveau 2. HBO niveau 3. Basis niveau ('Weten wat bestaat en waar te zoeken-niveau')	Opleidingsafhankelijk: (Verruimd HBO niveau)																																
studiebelasting	<p><u>Contacturen</u> (§ 4.2.2, 4.3.3 en 4.4.2)</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">1. Basiskennis in de menswetenschappen</td> <td style="text-align: right;">± 50,0 uur</td> </tr> <tr> <td>2. Persoonsvorming</td> <td style="text-align: right;">± 100,0 uur</td> </tr> <tr> <td>3. Sociale kaart</td> <td style="text-align: right;"><u>± 3,5 uur</u></td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td style="text-align: right;">± 153,5 uur</td> </tr> </table> <p><u>Zelfstudie (praktisch)</u></p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">1. Basiskennis in de menswetenschappen</td> <td style="text-align: right;">± 25,0 uur</td> </tr> <tr> <td>2. Persoonsvorming</td> <td style="text-align: right;">± 50,0 uur</td> </tr> <tr> <td>3. Sociale kaart</td> <td style="text-align: right;"><u>± 0,0 uur</u></td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td style="text-align: right;">± 75,0 uur</td> </tr> </table> <p><u>Zelfstudie (literatuurstudie)</u></p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">1. Basiskennis in de menswetenschappen</td> <td style="text-align: right;">± 30,0 uur</td> </tr> <tr> <td>2. Persoonsvorming</td> <td style="text-align: right;">± 30,0 uur</td> </tr> <tr> <td>3. Sociale kaart</td> <td style="text-align: right;"><u>± 5,0 uur</u></td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td style="text-align: right;">± 65,0 uur</td> </tr> </table> <p><u>Totaal</u></p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">1. Basiskennis in de menswetenschappen</td> <td style="text-align: right;">± 105,0 uur</td> </tr> <tr> <td>2. Persoonsvorming</td> <td style="text-align: right;">± 180,0 uur</td> </tr> <tr> <td>3. Sociale kaart</td> <td style="text-align: right;"><u>± 8,5 uur</u></td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td style="text-align: right;">± 293,5 uur</td> </tr> </table>	1. Basiskennis in de menswetenschappen	± 50,0 uur	2. Persoonsvorming	± 100,0 uur	3. Sociale kaart	<u>± 3,5 uur</u>	Totaal	± 153,5 uur	1. Basiskennis in de menswetenschappen	± 25,0 uur	2. Persoonsvorming	± 50,0 uur	3. Sociale kaart	<u>± 0,0 uur</u>	Totaal	± 75,0 uur	1. Basiskennis in de menswetenschappen	± 30,0 uur	2. Persoonsvorming	± 30,0 uur	3. Sociale kaart	<u>± 5,0 uur</u>	Totaal	± 65,0 uur	1. Basiskennis in de menswetenschappen	± 105,0 uur	2. Persoonsvorming	± 180,0 uur	3. Sociale kaart	<u>± 8,5 uur</u>	Totaal	± 293,5 uur	Opleidingsafhankelijk: De aandacht die aan deze stof ten tijde van de opleiding besteed wordt is een veelvoud van de geëiste basiskennis.
1. Basiskennis in de menswetenschappen	± 50,0 uur																																	
2. Persoonsvorming	± 100,0 uur																																	
3. Sociale kaart	<u>± 3,5 uur</u>																																	
Totaal	± 153,5 uur																																	
1. Basiskennis in de menswetenschappen	± 25,0 uur																																	
2. Persoonsvorming	± 50,0 uur																																	
3. Sociale kaart	<u>± 0,0 uur</u>																																	
Totaal	± 75,0 uur																																	
1. Basiskennis in de menswetenschappen	± 30,0 uur																																	
2. Persoonsvorming	± 30,0 uur																																	
3. Sociale kaart	<u>± 5,0 uur</u>																																	
Totaal	± 65,0 uur																																	
1. Basiskennis in de menswetenschappen	± 105,0 uur																																	
2. Persoonsvorming	± 180,0 uur																																	
3. Sociale kaart	<u>± 8,5 uur</u>																																	
Totaal	± 293,5 uur																																	
toetsingsinstituut	De toetsing van alle stof uit de psychosociale basiskennis geschiedt individueel, en wordt uitgevoerd door het instituut dat de opleiding georganiseerd cq. verzorgd heeft.	Opleidingsafhankelijk																																
toetsing	<p>De toetsing is onderdeel van de algemene totale lesstof*.</p> <p><u>Toetsingswijze:</u></p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">1. Basiskennis in de menswetenschappen</td> <td style="width: 50%;">Schriftelijk./mondeling</td> </tr> <tr> <td>2. Persoonsvorming</td> <td>Mondeling / scriptie</td> </tr> <tr> <td>3. Sociale kaart</td> <td>participatie</td> </tr> </table> <p><u>Algemeen:</u> Eindcijfer: voldoende. Op verzoek inzage door de FONG bij visitatie * Wanneer deze stof onvoldoende is, is het niet mogelijk te slagen voor de opleiding</p>	1. Basiskennis in de menswetenschappen	Schriftelijk./mondeling	2. Persoonsvorming	Mondeling / scriptie	3. Sociale kaart	participatie	Opleidingsafhankelijk																										
1. Basiskennis in de menswetenschappen	Schriftelijk./mondeling																																	
2. Persoonsvorming	Mondeling / scriptie																																	
3. Sociale kaart	participatie																																	
vrijstellingen	Geen	Opleidingsafhankelijk																																

¹⁷ Het pluspakket wordt hier genoemd, om te illustreren dat de inhoud van de diverse onderdelen van de medische basiskennis niet het totaalpakket van de opleiding is.

5 Bijlage

5.1 Aanbevolen literatuur

De genoemde literatuur is gegeven als leidraad voor de te geven lesstof. Uit de essentie van deze literatuur kan de opleiding, mits toestemming is verleend door degene bij wie het copyright rust, gebruik maken van een reader.

5.1.1 Medische basiskennis

a) Algemene medische kennis

Aanbevolen literatuur

- *Anatomie, fysiologie en pathologie: K.Kok; ISBN 9035220552*
- *De Transparante Mens, handboek medische basiskennis en psychosomatiek: Bertien van Woelderer. Te bestellen bij Shaker Media. ISBN 978 90 489 0029 9*
- *De Cholesterol Leugen: Prof.dr. Walter Hartenbach. Ankh Hermes ISBN 90 202 4394 2*
- *Wat je weten moet over kanker: Lynne McTaggart, Lemnicsaat ISBN 90 5637 259 9*

b) Analoog denken:

Aanbevolen literatuur

- *Molecules of emotion: Candace B. Pert, Ph.D. Scribner New York ISBN 0-684-83187-2*
- *Zin van ziekzijn: Dethlefsen, T. Ankh Hermes ISBN 90-202-4998-3*
- *Is alles psychisch?: Ingrid Olbricht Ankh Hermes ISBN 90-202-5240-2*
- *Creatief omgaan met ziekte en gezondheid: Dr. C. Norman Shealy, Ankh Hermes, ISBN 90-202-5241-0*
- *De taal der symptomen: Kurt Tepperwein. Ankh Hermes. ISBN 90-202-4317-9*
- *Uw brein als medicijn. Zelf stress, angst en depressie overwinnen - Servan-Schreiber, dr. David, Kosmos Z&K, Utrecht 2003*

c) Psychopathologie:

Aanbevolen literatuur

- *Psychiatrie - Reedijk, J.S. – ISBN 9035216644, Elsevier / De Tijdstroom, Maarssen, 1998*
- *DSM-IV Patiëntenzorg, Diagnostiek en classificatie van psychische stoornissen voor de geneeskunde - American Psychiatric Ass., Swets & Zeitlinger, Lisse (2002).*

5.1.2 Basiskennis in de menswetenschappen

a) De ziel en het onderbewuste

Aanbevolen literatuur

- *De Maskermaker: Wibe Veenstra e.a. Uitg. Phoenix Opl. Utrecht, ISBN-10 : 90-78395-01-x ISBN-13: 978-90-78395-01-0*
- *Over de grenzen van de psychologie: Osho, Osho publicaties Amsterdam.*
- *Tussen twee Levens: Dr. Joel Whitton e.a.. Uitg. Kosmos. ISBN 90 215 1166 5*
- *Reis de Zielen: Michael Newton, Ph.D. Uitg. Charish te Raalte. ISBN 90-808-9151-7*

b) Ontwikkelingspsychologie in relatie met overlevingsstrategieën

Aanbevolen literatuur

- Identiteit: jeugd en crisis. Behandeling van de verschillende fasen binnen de identiteitsontwikkeling - Erikson, Erik H., Het Spectrum, Utrecht/Antwerpen 1971.
- Illusies: Ingeborg Bosch. Uitg. L.J. Veen. ISBN 90 204 0542 x
- Character styles: Johnson. Uitg. Norton en company. New York, London. ISBN 0-393-70171-9
- Lichaamstaal en karakter: Dr. Alexander Lowen, Servire, ISBN 90-6325-432-6
- Thuis komen bij jezelf: Hal & Sidra Stone. Uitg. de Zaak, Groningen. ISBN 13; 978-90-72455-04-7

- c) Geheugen: persoonlijke waarheid en feitelijke waarheid (het mogelijke conflict tussen deze twee waarheden)

Aanbevolen literatuur

- Heelheid in wording: (hoofdstuk 7) Jos Olgers. Uitg. Zwerk, ISBN 90 7747 806 X

- d) Essentie van de geschiedenis van de psychologie.

Aanbevolen literatuur

- Uittreksel TranceArt: Bertien van Woelderren
- Kijk op mensen: Van Freud tot Maslow - Liston, Robert A., Lemniscaat, Rotterdam 1998 (9^e druk).

5.1.3 Persoonsvorming

Belangrijke aspecten die in elke opleiding tot psychosociaal therapeut voorkomen zijn:

- a) Gesprekstechnieken

- Oomkes: Communiceren, contact maken, houden. Uitg. Boon. ISBN 90 535 29 063
- Eric Schneider: Naar het hart van de communicatie. Ankh Hermes
- Gespreksvaardigheden: Uitg. Phoenix (tel.: 030-271.13.89) of www.phoenixopleidingen.nl.
- De reiziger en zijn gids: idem
- Over luisteren gesproken: idem
- Op verhaal komen: idem

- b) Overdracht en tegenoverdracht en schaduwkanten (Basiskennis en vaardigheden aangaande)

- Liefde in Wonderland; Riekje Boswijk – Hummel. Uitg. de Toorts haarlem; ISBN 90 6020 756 4
- Overdracht en tegenoverdracht; F. van Delft. Uitg. Nelissen. ISBN 90 244 16817

- c) Grondhouding, ethiek en taken van de therapeut

- De naakte therapeut: Peter Rober. Uitg. Acco 2003. ISBN 90 3345 3843

- d) Therapeutische relatie en het proces in deze relatie

Zie 1.

- e) Eigen persoonlijke werkwijze

Aanbevolen literatuur: geen.

5.1.4 Sociale Kaart

Verplichte literatuur

- a) *De Kleine gids voor de Nederlandse sociale zekerheid*. (Verplicht) (€ 8,30). In het laatste jaar van de opleiding dient de student in het bezit te zijn van deze gids.

Aanbevolen literatuur

- b) Aanbevolen wordt het boekje *Praktische informatie over Sociale Zekerheid 2006* (Kluwer € 26,50)
- c) *Op dit gebied kan t.z.t. vanuit de FONG lesmateriaal gecreëerd worden. Te denken valt aan een losbladig systeem, waarin alle wetten die van belang zijn voor de gezondheidskunde worden vermeld. Dit losbladige systeem wordt naar de resp. opleidingen doorgestuurd, waardoor verandering van de betreffende wet makkelijk te vervangen is.*